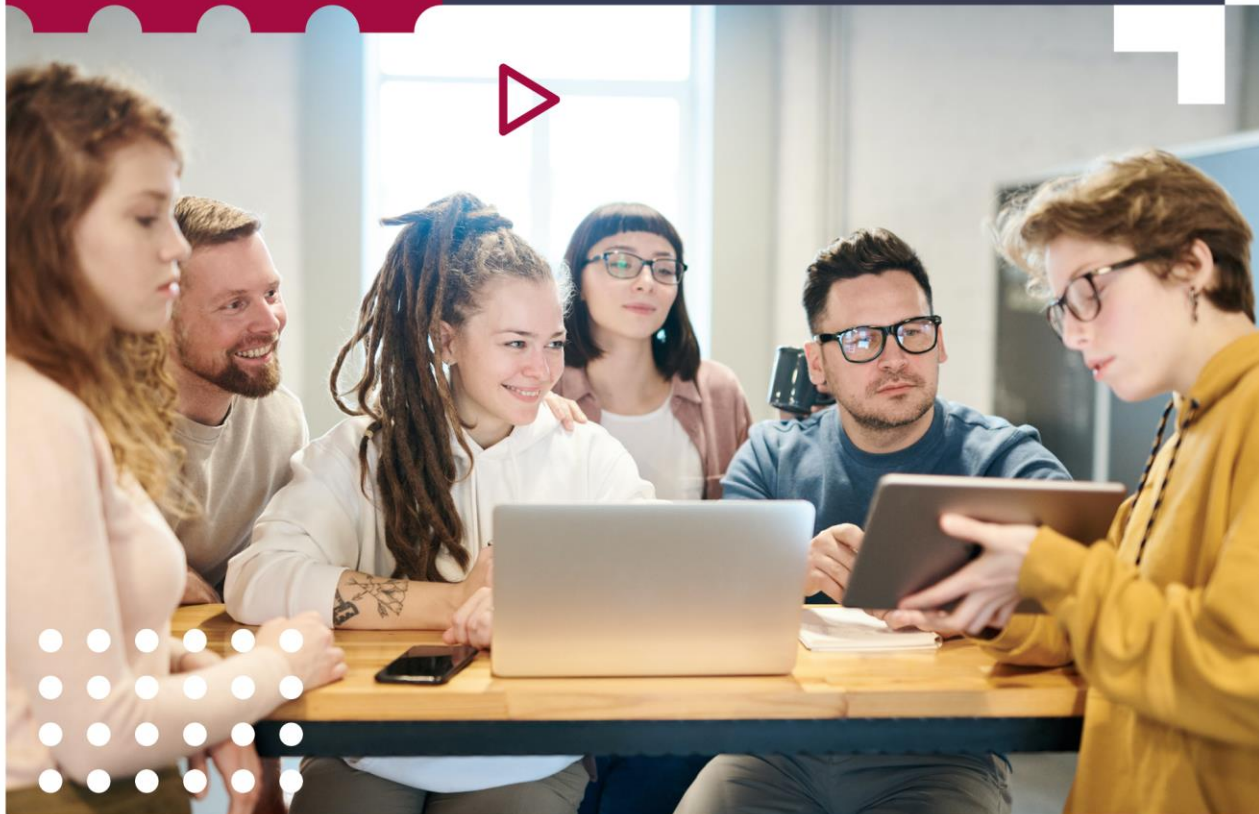

SOPRONI
EGYETEM

LÁMFALUSSY SÁNDOR
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI
KAR

LITERA OECONOMIAE III.

Ifjú diáktudósok
tudományos eredményei

Litera Oeconomiae III.

Válogatás a 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Közgazdaságtudományi Szekció első helyezett pályamunkáiból

Tanulmánykötet

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
SOPRON, 2021

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Fábíán Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztők:
Kolozsár László
Takácsné György Katalin
Wimmer Ágnes

Technikai szerkesztő:
Takács Eszter

Grafikai tervezés:
Bogáti Gergő

ISBN 978-963-334-407-1
ISBN 978-963-334-408-8 (elektronikus)
ISSN 2630-8673 (Nyomtatott)
e-ISSN: 2786-2577 (Online)
DOI: <https://doi.org/10.35511/978-963-334-408-8>

Szerkesztőség:
Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
9400 Sopron, Erzsébet u. 9.
Telefon: +36 99 518-257
E-mail: kozgotdk2021@uni-sopron.hu
Web: kozgotdk2021.lkk.uni-sopron.hu
Facebook: <https://www.facebook.com/kozgotdk2021/>

A 35. OTDK Közgazdaságtudományi Szekciója az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal közreműködésével a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból valósult meg.

Tudományos diákköri tevékenység radikális változások időszakában

A tudományos diákköri mozgalom 70 éves története során a kutató hallgatók és mentoraik valamint a közös cél érdekében együttműködő oktató, kutató, szervező kollégák által vált a magyar felsőoktatásban a tehetséggondozás sikeres színterévé. Visszatekintve az első hallgatóknak szervezett konferenciákra, a mozgalom országossá fejlődésére, a közel százezer érintett létszámra, látható, hogy ma már nincs olyan felsőoktatási intézmény, kutatóhely, ahol ne lenne hagyománya. Igaz ez a Közgazdaságtudományi Szakmai Bizottság által koordinált területen is.

A tudományos diákköri tevékenység fejlődése nem függetleníthető a világban zajló változásoktól és napjainkban egyre inkább jellemezhető az innováció tudományos meghatározásának minden elemével: a tudományos diákköri kutatások során a hallgatók új értéket („terméket”) hoznak létre, többször új technológiák, eljárások alkalmazásával, a kutatási eredmények bemutatása, disszeminálása során akár előbb, professzionálisabban használják azokat, mint a tanáraik. A mozgalomra jellemző a szervezeti és a marketing innováció, története alatt folyamatosan úgy országosan, mint intézményi szinten új megoldásokat és utakat keresve és bevezetve működik. Ilyen például a határon túli, magyar nyelvű képzésben részt vevő hallgatók bevonása 2001-től (a Közgazdaságtudományi Szekcióban 2005-től), a következő ciklusban pedig az országos konferencia e szekciójának külhoni intézményben történő megrendezése, a 36. OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójának 2023-ban a Selye János Egyetem ad otthont Komáromban.

Néhány történeti gondolat

A következőkben a TDK és az OTDK történetét Koósné – Cziráki (2021), Bakacsi – Zsidi (2011) és Anderle (szerk.) (2011) munkája, továbbá a Közgazdaságtudományi Szekció dokumentumai alapján tekintjük át röviden, a lényeges elemeket kiemelve, nem törekedve a teljességre.

Az 1950–1951-es tanévben alakultak meg az első tudományos diákkörök, a természettudományi és műszaki területen. A mozgalom a működési keretének törvényi szabályozása után (1952) fejlődésnek indult, majd 1955 áprilisában tartották a tudományos diákkörök első országos konferenciáját, melyen 109 előadás hangzott el 19 szakkonferencián. A folyamatot és az egyre dinamikusabb fejlődést mutatja, hogy 2021-ben, a 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia 16 szekciójában 519 tagozatban 4493 pályamunkát mutattak be a hallgatók. 1975-től, a XII. OTDK-tól alakult ki az a ma is működő rendszer, hogy minden második év tavaszán szervezik meg az országos konferenciát. A mozgalom fejlődése mellett a szervezeti struktúra fejlődését jelentette, hogy 1975-ben létrehozták az Országos Tudományos Diákköri Tanácsot. 1988-ban megalapításra került a kiválók közül is kiemelkedő hallgatók megbecsülése és elismerése céljából Pro Scientia Aranyérem (PSA) kitüntetés. Az első, 1989-es odaítélést követően kétévenként országosan 45 Pro Scientia Aranyérem (2019-től 48) mellett 2003-tól egy Junior Pro Scientia Aranyérmet, 2005-től

további két Pro Arte Aranyérmes osztanak ki az arra érdemes diáktudósoknak. A Közgazdaságtudományi Szekció legkiválóbb hallgatói közül 54 hallgató részesült az elismerésben 2021-ig bezárólag.

2013-ban jött létre a Tudományos Diákkörök Határok Nélkül (HTDK) program, melynek feladata, hogy segítse a határon túli felsőoktatásban a magyar anyanyelvű diákok tehetőség gondozását, felhasználva a magyarországi mozgalom hagyományokon alapuló kultúráját és eszközrendszerét. A Közgazdaságtudományi Szakmai Bizottság élenjárónak tekinthető a külföldi hallgatók dolgozatainak befogadásában – a 2005. évi (XXVII.) soproni konferencia szervezői hívták meg először szervezeten a külföldi hallgatókat és oktatókat, amit a szervezők ekkor még csak versenyen kívül tehettek meg, majd erre építve, a 2007-ben, a Miskolci Egyetemen rendezett országos konferencián került sor először külföldi dolgozatok befogadására – és a külföldi konzulensek, oktatók bíráló bizottságba történő meghívásában. 2018-ban az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) Magyar Örökség Díjas lett, s ezzel bekerült a Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeumába.¹

A Közgazdaságtudományi Szekció önálló szekcióként először 1970-ben került megszervezésre a IX. Országos Tudományos Diákköri Konferencián, ahol már 16 intézmény, 90 dolgozattal vett részt. Ezt megelőzően a közgazdasági témájú dolgozatokat a Társadalom- és Természettudományi Szekcióban mutatták be. A közgazdaságtudományi diákköri mozgalom első nyoma másfél évtizeddel korábbra, 1954-re, az akkori Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre datálható. Kisebbségi megmozgásokkal folytatódó töretlen fejlődését jelzi, hogy 1987-re 11 tagozatban (akkori névvel szekcióban) 10 intézményből 160 dolgozat szerepelt. A következő nagy léptékű változás – a felsőoktatásban részt vevő hallgatók számának, a képzési területen oktató intézmények, karok számának a növekedésével párhuzamosan – az 1999. évi XXIV. OTDK-hoz kapcsolódik, ahol 31 intézmény, 254 dolgozat vett részt a szekcióban. Ez a konferencia azért is mérföldkő a szekció történetében, mert ez volt az első alkalom, amikor a Közgazdaságtudományi Szakmai Bizottság tagja közösen, szavazással döntöttek a zsűri összeállításáról. Már itt érezhető volt az a folyamat, amely az elméleti kérdések és az üzleti, menedzsment kérdések szétválásával jellemezhető. A mozgalom fejlődése, a benevezett dolgozatok számának növekedése szerencsére nem okozott színvonal csökkenést: inkább az volt a jellemző, hogy a korábban hagyományosan nem bíró intézményekből nevezett dolgozatok színvonala emelkedett és közeledett a nagyobb múltú intézmények által küldött dolgozatokéhoz. Ebben szerepet játszott az is, hogy a szakmai bizottság törekedett minél szélesebb körből bevonni a TDK iránt elkötelezett oktatókat, kutatókat, mintegy elérendő mércét állítva eléjük. A XXVII. konferencia abból a szempontból is meghatározó volt, hogy markánsan megjelentek többszerzős – csapatmunkák – eredményeit bemutató dolgozatok, továbbá a témákat tekintve az üzleti kérdésekkel foglalkozó dolgozatok felé tolódott az arány. Ezen a konferencián, a határon túli hallgatók négy különdíjat vihettek haza. A szakmai bizottság ekkor fogalmazta meg iránymutatását és elvárásait az írásos dolgozatokkal kapcsolatban, s minden dolgozat két írásbeli bírálat után volt csak bemutatható. Mindez az alapját képezte a szekció későbbi felhívásának. Ettől kezdve a Közgazdaságtudományi Szekció a második-harmadik legnépesebb szekcióvá vált, nem kevés kihívást támasztva az aktuális ügyvezetés, mint rendező intézmény felé. 2009-ben Debrecenben a XXIX. OTDK-n már a Közgazdaságtudományi Szekció volt – először az OTDK történetében – a legnépesebb. A 452 dolgozat az országos kon-

¹ <https://magyarorokseg.hu/eddigi-dijazottak/>

ferenciasorozat 16 szekciójába benevezett dolgozatok 11,5%-át tette ki! S ez megint felvette a változtatás végiggondolását: a kérdés az volt, hogy meddig, milyen feltételekkel lehet befogadni a pályamunkákat, mi a szerepe az írásbeli értékelésnek. Ezen a konferencián az írásbeli értékelés részletes szempontrendszer mentén, parametrizálva készült, amely rendszert módosításokkal ma is alkalmazza a szakmai bizottság. A szekció történetében először volt külhoni TDK-s zsűritag. A Közgazdaságtudományi Szekció legnépesebb konferenciája 2013-ban, Veszprémben zajlott. Kiugró számú, 648 dolgozatot neveztek be, melyből 570-et mutatta be a konferencián.

A 2010-es évek időszakában a szakmai bizottság munkája kiteljesedett és nem csak a szigorúan vett – döntéseket igénylő – feladatokra koncentrált. A technikai fejlődés, a jelentkezések, a dolgozatfeltöltések on-line térbe helyezése számos új kérdést vetett fel. A kidolgozott szakmai és etikai irányelvek, a dolgozatok formai és tartalmi elvárásai, a bíráltatás rendszere és folyamata a 35. OTDK-ra már gyakorlattá vált (Takácsné – Koloszar – Wimmer, 2021). Nem könnyű, de az ügyvezetés és a szakmai bizottság közösen igyekszik a tagozati zsűrik összeállításakor kezelni az összeférhetlenség kérdését, ami a szekció gyakorlatában kizárja például, hogy az egyes tagozatok zsűrielnöke az adott tagozatba dolgozatot nevező intézmény oktatói közül kerüljön ki. A zsűrik kialakításának bázisát az előzetesen létrehozott zsűri-poolok adják, melyek egy-egy szakmai területen a TDK-ban aktív, jelentős tapasztalatokkal rendelkező, az adott szakmai területen jártas, elismert oktatók, kutatók körét tartalmazzák és segítséget nyújtanak a tagozati zsűrik kiválasztására, felkérésére. A szakmai bizottság folyamatosan foglalkozik az újonnan felmerülő, megválaszolásra vagy pontosításra váró kérdésekkel, mint például a nem magyar anyanyelvű, külföldi hallgatók részvételének lehetősége a magyar nyelvű konferencián, a kutatócsoportokban végzett kutatásokban való hallgatói részvétel megjelenítése, a témavezetőkkel közös publikációk kérdése stb.

Az elmúlt ciklusokban az ügyvezetésre pályázó intézmények – többségében a vidéki, közgazdasági képzésben érintett intézmények karai – szerencsére „nehéz döntési helyzetet” teremtettek, a szakmai bizottságnak kettő-négy aspiráló hely között kellett választania. Veszprém (PE), Budapest (BGF), Győr (SZE), Pécs (PTE), Sopron (SOE) adtak otthont a növekvő létszámú közgazdaságtudományi szekciónak az utóbbi években, s valamennyien sikeres rendezvény házigazdái voltak.

35. OTDK, 2021

Ez az év minden szempontból különleges volt és innovatív megoldásokat követelt meg minden szereplőtől. Az on-line térbe helyezett TDK konferenciát a rendező Soproni Egyetem sikeresen rendezte meg. Köszönet érte!

597 benevezett dolgozattal ez a Szekció volt a legnépesebb az idei OTDK-n. A nevezett dolgozatok száma 36%-kal nőtt az előző konferenciához képest, ami kihívás elé állította a szervező Ügyvezetést. A technikai korlátok okán ezt a dolgozatszámot maximálisan 50 tagozatba lehetett besorolni, vállalva a 12-15 előadást egyes tagozatokban. Az előző konferenciák magas, hozzávetőlegesen 15%-os lemorzsolódása (a benevezett, de be nem mutatott dolgozatok) után ez 5,7%-ra szorult vissza. A pandémia mellett a felsőoktatásban zajló modellváltás is nyomot hagyott a rendezvényen: a nevező intézmények összesítése nehéz helyzetet teremtett, hiszen több esetben már nem is létezik az a szervezeti egység, kar, amelyen a hallgató a nevezési jogot megszerezte. A 35. OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójára

51 felsőoktatási intézményi egységből (karról, intézetből, tudományterületi TDK-ról) érkezett nevezés! Be kell vallani, nem könnyítette meg az ügyvezetés dolgát a felsőoktatásban az elmúlt két évben lezajlott átalakulás sorozat. 2021-ben 28 határon túli benevezett és bemutatott dolgozat, 4 zsűrielnök és 8 zsűritag vett részt konferenciánkon. 54 angol nyelvű dolgozatot neveztek, 17-et nem magyar anyanyelvű hallgató. Mindez jelzi a felsőoktatás nemzetköziesedését, azt, hogy az intézmények bevonják a külföldi hallgatókat is a tudományos kutatómunkába.

Az on-line tér a technikai kihívásokon túl új lehetőséget is teremt, amivel a jövőre vonatkozóan is kell foglalkozni. Lehetővé vált, hogy egy hallgató Kínából bejelentkezve tartsa meg előadását, zsűritagok határon túlról, Romániából, Szlovákiából, Szerbiából, Ukrajnából és akár Ausztráliából jelentkezzenek be. A tagozati ülések látogatottsága napszaktól és tagozattól függően változó volt, gyakran 20-30 fős közönség előtt prezentálhattak az online térben. A konferencia nyilvánossá tételének egyik eleme a bemutatott, megvédett dolgozatok szabadon olvashatóvá tétele. A kérdés azonban nem szekciós-specifikus, szükséges keresni a megoldást.

A pandémia miatt online térbe került 35. OTDK rendezvénysorozatát rendhagyó módon egy nyár végi, őszi eleji OTDK Plusz konferencia zárta a szekciók szintjén. A Közgazdaságtudományi Szekció 2021. augusztus 23-án tartotta a rendezvényét Sopronban, személyes jelenléttel, az első helyezetteket előadóként, a díjazottakat és mentorokat résztvevőként megszólító meghívotti körrel. Három tagozatban (Mozgatórugók és döntések, Hatások és változások, Humán trendek és kihívások) összesen $9+8+8 = 25$ előadás hangzott el. A résztvevői visszajelzések alapján jó hangulatú, jól sikerült konferencia volt, ahol a tudományos előadások és szakmai viták mellett, könnyed kapcsolatépítésre, hosszú távú élményt adó lazításra és akár szerelmek szövődésére is lehetőség nyílt.

Egy kis statisztika

A 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Közgazdaságtudományi Szekcióját a Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kara szervezte, a pandémiás helyzet miatt a virtuális térben. A konferencián 51 felsőoktatási intézményi egység 570 hallgatója 562 dolgozatot mutatott be. 50 szakmai tagozatban 187 helyezést, a különdíjakkal együtt összesen 277 díjat ítéltek oda a zsűrik, azaz – összhangban a kiadható helyezések és díjak maximális számára vonatkozó OTDT-szabályozásával – a bemutatott dolgozatok egyharmada lett helyezett, közel fele díjazott (helyezett vagy különdíjas). Tagozatonként legfeljebb egy első helyezés adható ki, ezt mind az 50 dolgozatban kiadták a zsűrik, míg második helyezést 70 dolgozat, harmadik helyezést 67 dolgozat ért el, ezen felül 90 különdíjat ítéltek oda. A pályamunkák értékelését 223 oktató végezte, minden munkát két, esetenként három bíráló értékelt.

A pályamunkák között 42 többszerzős dolgozat volt: 35 dolgozat két szerző, 5 dolgozat három szerző, 1 dolgozat négy szerző, 1 dolgozat hat szerző együttműködésével született. A többszerzős dolgozatok 4 első helyezést, 4 második helyezést, 7 harmadik helyezést, valamint 10 különdíjat érdemeltek ki. A helyezéseket tekintve ez 35,7%-os részarányt jelent, ami hozzávetőlegesen azonos a teljes résztvevői kör 33,3%-os helyezetti arányával. A különdíjasokat is hozzávéve, a díjazottak aránya a többszerzős dolgozatok esetén 59,5%, szemben a teljes résztvevői kör 49,3%-os arányával. Hogy jobban megéri-e társszerzővel dolgozatot írni? Ezt ebből nem jelenthetjük ki.

A bemutatott dolgozatok között 53 angol nyelvű dolgozat volt. A konferencia központi felhívásának előírásai szerint a magyar anyanyelvű szerzőknek ebben az esetben magyar

nyelven kellett prezentálniuk, hiszen a Magyar Örökség díjas TDK-mozgalom fontos küldetése a magyar szaknyelv gondozása is. 17 nem magyar anyanyelvű szerző mellett 36 magyar anyanyelvű szerző írt angol nyelven dolgozatot. A Turizmus – nemzetközi turizmus tagozatba csak angol nyelvű dolgozatok kerültek. A 13 fős tagozat időbeosztását jelentősen széttördelte volna, ha a 6 idegen nyelvű előadásnál szinkrontolmácsolásra is időt kell tervezni, így végül ezt a tagozatot angol nyelven hirdettük meg, itt 7 magyar anyanyelvű szerző is angolul prezentált. Az angol nyelvű dolgozatok 5 első helyezést, 11 második helyezést, 6 harmadik helyezést, valamint 7 különdíjat érdemeltek ki. A helyezéseket tekintve ez 41,5%-os részarányt jelent, ami nagyobb a teljes résztvevői kör 33,3%-os helyezeti arányánál. A különdíjasokat is hozzávéve, a díjazottak aránya a többszerzős dolgozatok esetén 54,7%, szemben a teljes résztvevői kör 49,3%-os arányával.

Az 570 szerző közül 535-en egy dolgozat megalkotásában vettek részt szerzőként vagy társszerzőként, 30 fő két dolgozatnál, 4 fő három dolgozatnál, 1 fő pedig nyolc dolgozatnál volt szerző vagy társszerző. A 216 férfi szerző 243 dolgozat, a 354 női szerző 372 dolgozat létrehozásában vett részt. A férfi szerzők, illetve társszerzők által írt dolgozatok 25 első helyezést, 28 második helyezést, 42 harmadik helyezést, valamint 43 különdíjat érdemeltek ki. A helyezéseket tekintve ez 39,1%-os részarányt jelent. A különdíjasokat is hozzávéve, a díjazottak aránya e dolgozatok esetén 56,8%, szemben a teljes résztvevői kör 49,3%-os arányával. A női szerzők, illetve társszerzők által írt dolgozatok 30 első helyezést, 46 második helyezést, 39 harmadik helyezést, valamint 58 különdíjat érdemeltek ki. A helyezéseket tekintve ez 30,9%-os részarányt jelent. A különdíjasokat is hozzávéve, a díjazottak aránya e dolgozatok esetén 46,5%, szemben a teljes résztvevői kör 49,3%-os arányával. (A még pontosabb viszonyításhoz: a többszerzős dolgozatoknál minden szerzőhöz el lett számolva a dolgozat eredménye, így összesen 615 szerzői eredmény 34,15%-a lett helyezett, 50,57%-a lett díjazott.)

Az 50 első helyezésen 14 intézmény hallgatói osztoztak, a helyezésekből 31, a helyezéseket és különdíjakat is magukba foglaló díjazásokból 42 intézmény hallgatói részesedtek, azaz 42 intézmény hallgatói kaptak valamilyen elismerést. Ez is jól mutatja a tudomány pluralitását, az intézményekben folyó minőségi TDK-tevékenység széleskörű meglétét. Az intézmények rangsoráról az alábbi táblázatban adunk képet. Az 1. táblázat az 51 intézményi egységből az első helyezést is elérőket tartalmazza.

1. táblázat: A 35. OTDK Közgazdaságtudományi szekciójának nem hivatalos intézményi rangsora

Intézményi egység	Bemutatott dolgozatok száma	1. helyezés	2. helyezés	3. helyezés	Küöldíj	Díjazott / Bemutatott arány
Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Tudományterület	89	16	19	12	19	74,16%
Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Tudományterület	49	10	7	8	8	67,35%
Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	26	8	3	3	4	69,23%

Intézményi egység	Bemutatott dolgozatok száma	1. helyezés	2. helyezés	3. helyezés	Külföldi	Díjazott / Bemutatott arány
Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	33	2	6	3	4	45,45%
Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	26	2	5	3	5	57,69%
Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár	11	2	2	2	3	81,82%
Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar	14	2	2	2	1	50,00%
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság és Társadalomtudományi Kar	22	2	1	4	3	45,45%
Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	28	1	7	2	4	50,00%
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	29	1	6	0	7	48,28%
Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar	24	1	1	5	3	41,67%
Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Véndéglátóipari és Idegenforgalmi Kar	22	1	1	3	5	45,45%
Budapesti Corvinus Egyetem Társadalomtudományi Tudományterület	3	1	0	1	0	66,67%
Neumann János Egyetem Gazdaságtudományi Kar	2	1	0	0	0	50,00%
<i>Kiosztott díjak összesen</i>		50	70	67	90	

Forrás: saját számítás a 35. OTDK Közgazdaságtudományi Szekció adatbázisa alapján

Témák változása

A Közgazdaságtudományi Szekció – korábban Közgazdasági Szekció (1975-1979) – rezümékötetei megtalálhatóak az OTDT honlapján és belelapozva nem csak a tudományterületi változások iránya, sora követhető nyomon, hanem a hallgatói érdeklődési területek is, továbbá Anderle Ádám professzor úr által szerkesztett, többek között a Közgazdasági Szekció történetét is tartalmazó, a TDK történetét feldolgozó (Anderle (szerk.), 2011) kötetben. Az alábbiakban a 2021. évi OTDK témái alapján tekintünk át néhány jellegzetességet.

A 2. táblázat az OTDK-n bemutatott dolgozatokat mutatja be a legkedveltebb szakterületek szerint. Az adott témát magában foglaló tagozatok adatait egyesítve látható, hogy a legnépszerűbb a marketing területe, ahol hét tagozatban 94 dolgozatot – az összes bemutatott dolgozat 16,7 %-át prezentáltak az előadók. Szintén nagy népszerűségnek örvendett a pénzügy, számvitel, tőkepiacok tématerülete, amelyen hat tagozatban összesen 78 dolgozat méretett meg. A harmadik legnagyobb szakmai terület a fenntarthatóság kérdésköréhez kapcsolódott, ami a feljövőben lévő, a fiatalokat is egyre jobban megérintő kérdéskörre utal.

A fenntarthatóság nem csak a pályamunkákban, a szervezésben is fontos szerepet töltött be: ez a téma adta a 2021-es OTDK Közgazdaságtudományi Szekciója programjainak központi vezérfonalát is. Az április 22-24-i online konferencia időpontját a szervezők a Föld Napjához igazították annak okán, hogy így is kifejezzék a Soproni Egyetem elköteleződését a zöld személet mellett. Ezt az attitűdöt üzeni az Egyetem egyént és természetet középontba állító „Természetesen Veled!” jelmondata is. A szervezői nézőpont találkozott a szerzők által aktuálisnak tartott kutatási irányokkal is, a fenntartható fejlődés területét hat tagozat járta körül mindösszesen 71 dolgozattal (2. táblázat). Ezen felül további 16 dolgozat

azonosítható, amelynek központi témája a fenntarthatóság, viszont egyéb erős kapocs miatt nem e szakterület tagozataihoz került besorolásra. Ilyen dolgozatokat tartalmaznak például az Ágazati gazdaságtan – hatások és változások, Döntéelmélet, gazdaságpszichológia, Stratégia és változásvezetés, Tőke- és pénzpiacok – nemzetközi piacok, Turizmus – nemzetközi turizmus, Turizmus – területfejlesztés és turizmus, Turizmus – vendéglátás, kultúra, sport tagozatok. Szintén e terület felfutását emeli ki, hogy a 2015-ös OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójában a Környezetgazdaságtan, fenntartható fejlődés 1. és 2. tagozatokban összesen 22 dolgozat méretett meg, 2017-ben a Környezetgazdaságtan tagozatban 12 dolgozat került besorolásra, a 2019-es OTDK-n is szintén egy Környezetgazdaságtan, fenntartható fejlődés tagozat 12 dolgozata foglalkozott e témával.

2. táblázat: Tématerületek a 35. OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójában

Tématerület	Tagozatok száma	Dolgozatok száma	Dolgozatok aránya (össz. 562)
Marketing	7	94	16,73%
Pénzügy, számvitel, tőkepiacok	6	78	13,88%
Fenntartható fejlődés	6	71	12,63%
Turizmus	4	49	8,72%
Emberi erőforrás menedzsment	4	46	8,19%
Stratégia, vezetés, menedzsment	4	37	6,58%
Vállalati gazdaságtan	3	35	6,23%
Ágazati gazdaságtan	3	32	5,69%
Világgazdaságtan	3	27	4,80%
Gazdaságpolitika	2	20	3,56%
Döntéelmélet	2	15	2,67%

Forrás: saját számítás a 35. OTDK Közgazdaságtudományi Szekció adatbázisa alapján

Ha a tagozatokon belüli témaválasztásokra nézünk, szintén aktuális, friss, sok korábban talán kevésbé megjelenő témát is találunk. Az elmúlt években is önálló tagozattal bíró sportgazdasági területen belül megjelentek az e-sport gazdasági vonatkozásaival foglalkozó kutatások. A technikai újításokhoz kötődő gazdasági hatások elemzése szintén megjelent a témák között, legyen az blokklánc, torrentezés, streaming, VR és kevert valóságok, leginkább a fogyasztói magatartás aspektusából, ugyanakkor a korábbi két konferencián jelentősebb számú dolgozatot inspiráló megosztásos gazdaság (sharing economy) téma „lecsengett”, jóval kevesebb, bár kiemelkedő minőségű pályamunka született e témában (melyekből e kötetben is olvasható). A smart city már régóta téma az országos tudományos diákköri konferenciákon is, s jelentős részt ölelt fel idén is a Területfejlesztés tagozatban. Idén először önálló tagozatot kapott az elmúlt időszakban, szélesebb körben, számos közintézmény által felkarolt pénzügyi tudatosság területe, Pénzügy – pénzügyi kultúra és tájékozottság néven. A szerzők többnyire a digitalizáció hatásait, a generációs, valamint térségi különbségeket vizsgálták. Szintén több dolgozat került bemutatásra, mely a vállalkozói kompetenciák fejlesztésének lehetőségeit elemezte.

Humán erőforrás területen a megjelenő munkaerőhiány kapta az egyik fókuszot. Foglalkozott pályamunka az atipikus foglalkoztatás lehetőségeivel, de a mesterséges intelligencia hatásaival is. A 4. ipari forradalom / ipar 4.0 számos területen megjelent. A munkaerőpiacra gyakorolt hatások mellett a Regionális gazdaságtan területén, a Vállalatgazdaságtan

– innováció és vállalkozás tagozatban és a Világgazdaság – Európai Unió tagozatban is találkozhattunk dolgozattal, mely a címében is megjelölte e területet. Az egyéni, a vállalati, a térségi és a nemzetközi aspektusokra, összefüggésekre is megpróbáltak rámutatni a hallgatói kutatások. A szervezetfejlesztés felfutó trendjeire is reagáltak a fiatal kutatók. Számos dolgozat foglalkozott az agilis eszköztár bevezetésével úgy a szervezetekben, projektcsoportokban, mint az oktatásban és – elsősre talán meglepő módon – például a könyvtárakban.

Jelentős számú tanulmány foglalkozott a Z-generációval. A TDK-zók zömének korosztálya sokakban vetett fel vizsgálendő kérdéseket, a szerzők foglalkoztak a munkaerőpiaci lehetőségektől a fenntarthatóságon, fogyasztói magatartáson, pénzügyi tudatosságon és például a nyugdíjrendszeren át a turizmusig bezárólag számos kérdéssel és az intézményeket jellemző forráshiány okán, könnyebben is vizsgálható a hallgatói kör.

Izgalmas és aktuális társadalmi témát boncolgatott A női tárgyiasítás megjelenése a marketingkommunikációban című dolgozat (Újvári Aliz tollából), mely e tanulmánykötetben is olvasható. Izgalmas társadalmi kérdésekkel számos egyéb dolgozat is foglalkozott, ahogy a TDK-hoz hasonló tehetséggondozási kérdésekkel is, egy érdekesítő cím például A roma szakkollégiumok szerepe a tehetséggondozásban.

A koronavírus egyértelműen olyan téma, amely ezen az OTDK-n jelent meg először. A vírushelyzet az élet minden területére hatással volt, magát az OTDK-t is átalakította. A címeiket nézve összesen 19 bemutatott dolgozat címében szerepelt a SARS-CoV-2, Covid-19, koronavírus kifejezések egyike. A dolgozatok tartalmát vélhetően ennél jóval nagyobb arányban határozta meg a vírus, egyrészt a témához kapcsolódó kitekintésben, másrészt magának a kutatásnak a lefolytatásában.

A dolgozatok absztraktjaiban a legkurrensebb kifejezések: Fenntarthatóság/fenntartható, Generáció, Digitális/digitalizáció, Sport, Covid/Vírus, Európai Unió, KKV.

A dolgozatokat áttekintve a témák átrendeződése mellett a módszerek átrendeződése is megjelenik. Ezt is jól reprezentálják a kötet tanulmányai, melyek széles módszertani spektrumot vonultatnak fel. A tanulmányok szerzői a klasszikusnak mondható kérdőívezés mellett számos módszert használnak, például: interjúk (Czilláhó Krisztina, Gresó Eszter, Kulhavi Nikoletta Márta, Vizi Noémi); félig strukturált interjúk (Birinyi Laura); grounded theory interjúelemzés (Sebesi Petra); fókuszcsoporthoz (Berencsi Alexa); digitális térre kiterjesztett etnográfia, azaz netnográfia, tartalomelemzés (Berencsi Alexa, Bundság Éva Szabina, Fekete Fanni Krisztina); esettanulmány (Kovács Lilla); szabad asszociációs játék (László Veronika); szemkamerás vizsgálatok (Czegény László, Újvári Aliz); megfigyelés, kísérlet (Bán Bernadett, Gábor Brigitta); szimuláció (Heilmann István József); modellezés (Babotán Márk László, Bánóczi Anna, Zsiros Ádám); eseményelemzés (Babotán Márk László – Jakó Fanni); adatbázis elemzés (Boros Bettina, Pipis Bence, Szabó Dorottya Anna); strukturális egyenletek modellje (SEM) (Csíki Ottó); regressziószámítás (Pipis Bence); szisztematikus irodalomelemzés (Csíki Ottó); forráselemzés (Menyhért Kristóf).

A széleskörű módszertanválasztás tág teret engedett a kvalitatív technikáknak is, ami kimondottan jól tesz egyes tématerületeknek a korábban talán túlterjedt matematikai-statisztikai fókusz után. Megjelentek továbbá az eszközigényes vizsgálatok, mint például szemkamerás elemzések is, de vannak pályamunkák, melyek például a gépi tanulást használták vizsgálatukhoz. Gazdasági területen is igazán izgalmas a kísérlet, mint módszer megjelenése. A nemzetközi irodalomban egyre elterjedtebb szisztematikus szakirodalom elemzés is megjelenik, mutatva, hogy az OTDK-n a színvonalas primer kutatást kiváló szakirodalmi elemzéssel kell megalapozni ahhoz, hogy kiemelkedőt alkosson a szerző.

A *Litera Oeconomiae* sorozat e kötetében 27 első helyezett pályamunka alapján készült tanulmány olvasható 12 intézményi egység 25 szerzője tollából (billentyűzetéből). A vizsgált témák és az alkalmazott módszertanok sokszínűsége és relevanciája jelzi, hogy a kutatásra nyitott fiatal közgazdászok érdeklődése aktuális kérdések megfogalmazásának és elemzésének készségével is párosul. Az olvasók számára reményeink szerint izgalmas betekintést ad az ifjú kutatók generációjának gondolataiba és megközelítéseibe e válogatás. Egyben bátorítást és ösztönzést nyújthat a kutatást még csak tervező hallgatóknak is arra, hogy elinduljanak egy felfedező úton, melyet a tudományos diákköri konferenciák hét évtizedes történetében több tízezren követtek, hasonló lelkesedéssel, folyamatosan megújuló témákkal, kérdésekkel, módszertani megközelítésekkel, bizonyítva az OTDK jelmondatát, miszerint „a TDK örök”.

Hivatkozások

- Anderle Á. (szerk.) (2011): A magyar tudományos diákköri konferenciák története, 1951–2011. Budapest: Országos Tudományos Diákköri Tanács, 401 p. https://otdk.hu/upload/files/4.%20A_magyar_tudomanyos_diakkori_konferenciak_tortenete_2011.pdf
- Bakacsi Gy. – Zsidi V. (2011): Közgazdaságtudományi Szekció. In: Anderle Á. (szerk.) (2011). A magyar tudományos diákköri konferenciák története, 1951–2011. Budapest: Országos Tudományos Diákköri Tanács pp. 257–276
- Koósné Török E. – Cziráki Sz. (2021): Röviden a tudományos diákköri tevékenységről. In: A TDK vonzásában. 7 évtized, 35 OTDK. (szerk.: Koósné Török E.) Akadémiai Kiadó. 276 p. pp. 247–270. DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634546658>
- Takácsné György K. – Koloszar L. – Wimmer Á. (2021): Tehetséggondozás a tudományos diákköri mozgalom keretében – hallgatói vélemények a Közgazdaságtudományi Szekcióban. *Magyar Tudomány*, 182(4), pp. 527–540. DOI: <https://doi.org/10.1556/2065.182.2021.4.8>
- Takácsné György K. (2021): Konferencia-záró értékelés a 35. OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójáról (Sopron, 2021. április 22-24., online). 6 p.

Link:

<https://magyarorokseg.hu/eddigi-dijazottak/>